

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 4 maja 2023 r.
(OR. en)

9015/23

DEVGEN 82
ACP 29
RELEX 547
SUSTDEV 70

WYNIK PRAC

Od: Sekretariat Generalny Rady

Data: 4 maja 2023 r.

Do: Delegacje

Nr poprz. dok.: 8123/23

Dotyczy: Korupcja jako przeszkoda dla rozwoju
– Konkluzje Rady (4 maja 2023 r.)

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady na temat korupcji jako przeszkody dla rozwoju, przyjęte przez Radę na jej 3946. posiedzeniu w dniu 4 maja 2023 r.

Korupcja jako przeszkoda dla rozwoju**Konkluzje Rady**

1. Korupcja jest złożonym i utrzymującym się problemem społecznym, politycznym, gospodarczym oraz problemem w zakresie bezpieczeństwa, który dotyka wszystkie kraje i regiony na świecie, w tym Europę. Szacuje się, że negatywny wpływ gospodarczy tego zjawiska osiąga wartość stanowiącą dziewięciokrotność oficjalnej światowej pomocy rozwojowej. Korupcja osłabia demokrację, zaufanie do instytucji, praworządność oraz szkodzi realizacji praw człowieka i korzystaniu z nich. Zawłaszcza państwo, podważa jego legitymację, zaburza pobór podatków i świadczenie usług publicznych oraz zakłóca działanie rynków, a tym samym faktycznie utrudnia wszystkie aspekty zrównoważonego rozwoju w wymiarze ludzkim, gospodarczym i społecznym. Korupcja jest jedną z głównych przeszkód na drodze do wyeliminowania ubóstwa, ponieważ najmocniej uderza w osoby ubogie oraz osoby i grupy znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji. Pogłębia nierówności i w niewspółmierny sposób dotyka kobiety, dziewczęta i osoby z niepełnosprawnościami. Ponadto korupcja sprzyja istnieniu przestępczości zorganizowanej i ma negatywny wpływ na bezpieczeństwo i stabilność na wszystkich szczeblach. Z tych powodów Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, w szczególności wyrażony w niej cel zrównoważonego rozwoju nr 16, nowy Europejski konsensus w sprawie rozwoju oraz instrument ISWMR – „Globalny wymiar Europy” wymieniają korupcję jako jedną z przeszkód dla zrównoważonego rozwoju.
2. Pandemia COVID-19 nadwyreżyła zasoby i potwierdziła znaczenie skutecznego nadzoru nad wydatkami publicznymi. Niczym niesprowokowana i nielegalna rosyjska wojna napastnicza przeciw Ukrainie przyczyniła się do światowego kryzysu żywnościowego i energetycznego. W związku z tym Rada zauważa, że coraz pilniejsza staje się potrzeba przyjęcia podejścia do zwalczania korupcji – we wszystkich przypadkach, gdzie taka korupcja występuje – obejmującego całą administrację rządową, aby zapewnić, że wsparcie dotrze do osób najbardziej potrzebujących i będzie wykorzystywane w najbardziej efektywny sposób.

3. Rada docenia znaczący wkład służb Komisji i ESDZ w walkę z korupcją za pomocą działań zewnętrznych UE. Obejmuje to programy dwustronne i regionalne, wsparcie na rzecz poprawy systemów zarządzania finansami publicznymi, dialogi polityczne i dialogi dotyczące praw człowieka z krajami partnerskimi, a także Plan działania UE dotyczący praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024. Rada przypomina o toczących się dyskusjach na temat innych możliwych narzędzi zwalczania korupcji na całym świecie.
4. Rada podkreśla, że zwalczanie korupcji, propagowanie wartości demokratycznych i wysokich standardów oraz zapewnianie dobrych rządów i przejrzystości stanowią integralną część współpracy UE i państw członkowskich ze wszystkimi krajami partnerskimi i kluczowe zasady przewodnie strategii Global Gateway.
5. Rada zwraca uwagę na to, że korupcja jest jedną z najbardziej kosztownych barier pozataryfowych w handlu światowym, zwłaszcza dla krajów o niskim i niższym średnim dochodzie, oraz jedną z głównych przeszkód w tworzeniu sprzyjającego otoczenia biznesowego i inwestycyjnego. Handel i inwestycje prywatne mogą wzmocnić zachęty do ograniczania korupcji, wspierając otwarty, zrównoważony i oparty na zasadach system handlowy oraz innowacyjne rozwiązania finansowe.
6. Rada odnotowuje, że pranie pieniędzy, uchylanie się od opodatkowania i przekupstwo na szczeblu międzynarodowym stanowią znaczną część nielegalnych przepływów finansowych. W związku z tym ważnymi elementami walki z korupcją są egzekwowanie większej przejrzystości struktur własnościowych przedsiębiorstw, wspieranie wysiłków na rzecz śledzenia, zamrażania i odzyskiwania skradzionych aktywów oraz wzmocniania systemów przeciwdziałania praniu pieniędzy, a także przejrzystości informacji na temat własności rzeczywistej i przepisów dotyczących niezgodności i konfliktów interesów, lobbingu oraz efektu „drzwi obrotowych”.
7. W związku z powyższym Rada podkreśla znaczenie włączania silnej perspektywy antykorupcyjnej do wszystkich działań na rzecz rozwoju oraz do powiązanych sektorów, takich jak zdrowie, edukacja, zatrudnienie, bezpieczeństwo energetyczne i walka ze zmianą klimatu. Ma to szczególne znaczenie w zarządzaniu finansami publicznymi oraz w sytuacjach, w których korupcja jest powszechna i wskazywana jako jedna z głównych przeszkód dla zrównoważonego rozwoju, takich jak konflikty i kryzysy, zamówienia publiczne, przemysł wydobywczy i wielkoskalowe projekty infrastrukturalne.

8. Rada z zadowoleniem przyjmuje niedawną ocenę wsparcia UE na rzecz praworządności i walki z korupcją w krajach partnerskich w latach 2010–2021, którą sporządzono w odpowiednim momencie, by mogła stanowić podstawę bardziej ambitnego i kompleksowego podejścia „Drużyna Europy” w zakresie walki z korupcją. Rada odnotowuje w szczególności zalecenia dotyczące opracowania jednolitych i kompleksowych ram antykorupcyjnych, które będą uwzględniane we wszystkich sektorach, oraz poprawy monitorowania, oceny, rozliczalności i uczenia się w tym zakresie. Rada podkreśla, że takie uwzględnianie działań antykorupcyjnych może przyczynić się do poprawy życia codziennego obywateli poprzez zapewnienie równego dostępu do podstawowych usług, zmniejszenie nierówności oraz promowanie odpowiedzialnego i inkluzywnego sprawowania rządów.
9. Mając to na uwadze, Rada wzywa Komisję i Wysokiego Przedstawiciela do przyjęcia bardziej strategicznego i zintegrowanego podejścia UE do zapobiegania korupcji i zwalczania jej jako przeszkody dla eliminowania ubóstwa i dla zrównoważonego rozwoju. Podejście to powinno zakładać szybkie opracowanie i rozpowszechnienie zaktualizowanych wytycznych dotyczących zwalczania korupcji za pomocą działań zewnętrznych UE. Ważnymi punktami odniesienia w tych pracach powinny być Konwencja Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji, Konwencja OECD o zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych, zalecenie OECD z 2021 r. w sprawie dalszego zwalczania przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych oraz zalecenie OECD z 2016 r. dla podmiotów współpracy na rzecz rozwoju w sprawie zarządzania ryzykiem korupcji, a także inne normy międzynarodowe i europejskie.
10. Rada podkreśla, że oparte na prawach człowieka podejście do rozwoju jest ważnym narzędziem walki z korupcją, do którego to podejścia stosowania zobowiązały się zarówno UE, jak i jej państwa członkowskie, zgodnie z nowym Europejskim konsensusem w sprawie rozwoju i na mocy rozporządzenia w sprawie instrumentu ISWMR – „Globalny wymiar Europy”. Rada przypomina również, jak ważne jest wdrożenie zasad skutecznej współpracy na rzecz rozwoju, która może przyczynić się do ograniczenia praktyk korupcyjnych i wzmocnienia instytucji publicznych, w tym poprzez wiedzę fachową sektora publicznego, budowanie zdolności, pomoc techniczną i wymianę wiedzy.

11. Rada podkreśla, że wznowione wysiłki na rzecz zwalczania korupcji powinny opierać się na dialogu cechującym się wzajemnym szacunkiem, inkluzywnych procesach decyzyjnych, prawach człowieka i zasadzie równości płci, a jednocześnie koncentrować się na efektach długoterminowych w świetle analizy lokalnych sytuacji pod kątem ekonomii politycznej oraz głównych czynników powodujących korupcję. Rada podkreśla ponadto potrzebę uwzględnienia wniosków wyciągniętych ze skutecznych podejść antykorupcyjnych we wszystkich obszarach partnerstw, w oparciu o dowody i najlepsze praktyki, przy jednoczesnym zapewnieniu spójności polityki na wszystkich szczeblach i koordynacji ze strategiami antykorupcyjnymi państw członkowskich.
12. Rada zachęca do stosowania innowacyjnych i skutecznych technologii w celu zwiększenia przejrzystości i zmniejszenia ryzyka korupcji. Obejmuje to działania na rzecz transformacji cyfrowej, w tym poprzez wzmocnienie pozycji obywateli, rozwój cyfrowych, niezależnych i autonomicznych systemów sygnalizowania nieprawidłowości, a także systemów e-rządzenia i e-zamówień. W stosownych przypadkach należy zwiększać skalę tych działań, zapewniając jednocześnie ochronę praw człowieka, w tym prawa do prywatności.
13. Rada wzywa służby Komisji, ESDZ i państwa członkowskie do ściślejszej współpracy w duchu Drużyny Europy w celu promowania dobrych rządów i zwalczania korupcji jako przeszkody dla rozwoju, w tym poprzez inicjatywy Drużyny Europy, strategię Global Gateway i pogłębiony dialog polityczny z krajami partnerskimi. W związku z tym Rada z zadowoleniem przyjmuje w szczególności globalną inicjatywę Drużyny Europy na rzecz demokracji, skupiającą się na praworządności i rozliczalności.
14. Rada wzywa ponadto służby Komisji, ESDZ i państwa członkowskie do zwiększenia wysiłków na rzecz zajmowania się kwestią nielegalnych przepływów finansowych, w tym środków uzyskanych w wyniku praktyk korupcyjnych. Walka z nielegalnymi przepływami finansowymi jest konieczna zarówno w krajach, z których one pochodzą, jak i w krajach ich tranzytu i krajach docelowych. W związku z tym Rada z zadowoleniem przyjmuje prace prowadzone przez Grupę Specjalną ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy w zakresie zwalczania korupcji oraz inicjatywę Drużyny Europy na rzecz wspierania Afryki w zwalczaniu nielegalnych przepływów finansowych i transgranicznej przestępczości zorganizowanej.
15. Rada wzywa służby Komisji i ESDZ do regularnego informowania Rady o postępach poprzez dopilnowanie, by istniejące mechanizmy sprawozdawcze uwzględniały środki UE, które przyczyniają się do ograniczania szeroko pojmowanej korupcji.

16. Rada podkreśla kluczową rolę instytucji publicznych, w tym niezależnych organów kontroli, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, podmiotów wielostronnych, obrońców praw człowieka, dziennikarzy, sygnalistów, mediów i podmiotów sektora prywatnego w zwiększaniu odporności społecznej na korupcję i realizacji powyższych celów.
